RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Meerjarenbegroting 2022-2025 gemeente Duiven

Zaak- & documentnr. : Z/21/084714/201528890
Opsteller : Mark Jordens
Portefeuillehouder : J. Goossen
Team : Financiën en Belastingen
Telefoonnr. 0630201341

Samenvatting

In de Voorjaarsnota 2021 kondigden we al aan dat het meerjarenperspectief er redelijk positief uit ziet. Mede dankzij de vorig jaar vastgestelde koersnotitie sluiten de jaren 2023 tot en met 2025 met een positief saldo. In deze meerjarenbegroting verwerken we nu ook de uitkomst van de arbitragezaak over extra geld voor de Jeugdzorg. Dat leidt er toe dat de gemeente Duiven voor 2022 een sluitende begroting kan presenteren. Het college stelt de raad voor om de meerjarenbegroting vast te stellen. Alleen het begrotingsjaar 2022 wordt feitelijk vastgesteld. De jaren 2023-2025 zijn weergegeven voor een structurele doorkijk van de beleidskeuzes.

Beslispunten

1. De (meerjaren-)Programmabegroting 2022-2025 – in het bijzonder de volgende onderdelen- vast te stellen:
    - De programma's
    - De paragrafen
    - De voorcalculaties
    - De vervangingsinvesteringen
    - De mutaties op de reserves en voorzieningen en,
    - De nieuwe belastingtarieven 2022. Waarbij voor de OZB in plaats van de in de begroting genoemde inflatiestijging van 1,6% wordt aangepast naar een stijging van 1%.
2. Om het overschot (€ 1.675.449) in 2022 te storten in de Algemene Reserve.
3. De intentie uit te spreken om de overschotten in de jaarschijven 2023 t/m 2025 te storten in de Algemene Reserve.

Aanleiding

In de aanloop naar de Voorjaarsnota leek het opnieuw heel lastig te worden om te voldoen aan de eis om de meerjarenbegroting voor de jaren 2023 tot en met 2025 sluitend te krijgen. De uitkomst van de arbitragezaak over extra geld voor Jeugdzorg maakt het beeld echter ineens heel anders. Het Rijk heeft door deze uitkomst voor 2022 € 1,4 miljard extra geld toegevoegd aan de Algemene Uitkering.
Tevens wordt met deze meerjarenbegroting voldaan aan de eis dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. In de voorliggende conceptbegroting is dit evenwicht reeds in het eerste begrotingsjaar bereikt.

<u>Aanpassing voorcalculaties</u>

In de zomerperiode zijn alle voorcalculaties (lasten en baten) voor budgetten bestaand beleid geactualiseerd. Het gaat hierbij om kleine aanpassingen (tot € 10.000) die er voor zorgen dat de budgetten toereikend zijn en aangepast aan het huidige prijsniveau. In de voorcalculaties is ook de bijgewerkte activamodule verwerkt. In het afgelopen jaar zijn een aantal investeringen afgesloten of in tijd verplaatst (vervroegd of uitgesteld) waardoor de kapitaallasten in de diverse jaren wijzigen. Verder is er een slechter renteresultaat verwerkt omdat door de grote verkopen op de bedrijventerreinen minder geld aan de grondexploitatie kan worden toegerekend en het aflopende hypothekensaldo lagere renteopbrengsten genereert. Er ontstaat een BTW-voordeel omdat we meer BTW lasten in de tarieven voor afval en riool verwerken door de stijgende verwerkingskosten. En tenslotte zijn ook alle doorbelastingen van gemeenschappelijke regelingen geactualiseerd. De bovenstaande aanpassingen zorgen er voor dat het in de Voorjaarsnota 2021 gepresenteerde saldo voor de jaren 2022, 2023 en 2025 verbetert. Alleen 2024 valt iets slechter uit.
In de voorcalculaties was een stelpost voor prijsstijgingen opgenomen. Omdat alle budgetten in 2022 nu tegen de lopende prijzen zijn opgenomen kan deze stelpost komen te vervallen. Dat levert in 2022 een voordeel op. In de voorcalculaties zijn alle wensen en speerpunten die in de Voorjaarsnota zijn vastgesteld verwerkt.

Van voorcalculaties naar concept meerjarenbegroting 2022-2025
In de voorcalculaties van deze begroting zijn alle gevolgen van de in juli vastgestelde Voorjaarsnota verwerkt inclusief de overgenomen amendementen. Ook de gevolgen van de Meicirculaire zijn in de voorcalculaties verwerkt. In totaal leidt dit tot de volgende financiële resultaten:

2022	2023	2024	2025
-€ 66.441	€ 114.018	€ 699.597	€ 1.107.692

In de periode tussen het opmaken van de Voorjaarsnota en deze Meerjarenbegroting zijn er nog een aantal ontwikkelingen geweest. Parallel aan de besluitvorming rondom de Voorjaarsnota heeft de raad het besluit genomen rondom de onderwijshuisvesting en de verduurzaming van de scholen. Ook de verordening Individuele studietoeslag is inmiddels vastgesteld. De in de Voorjaarsnota reeds benoemde (maar nog niet becijferde) verhoging van de tarieven voor groepsbegeleiding Wmo en voor de Jeugdbescherming is inmiddels ook bekend. De kosten voor doelgroepenvervoer zullen naar verwachting voor de komende jaren nog worden aangepast. Op dit moment sluiten onze ramingen niet 1 op 1 aan met de begroting van de BVO DRAN. Welke gevolgen dit voor onze ramingen gaat hebben zal dit najaar pas duidelijk worden.
Ook zijn er na de Voorjaarsnota nog een viertal nieuwe wensen opgevoerd. In alle gevallen gaat het om eenmalige bedragen. Voor het WK volleybal € 15.000, voor tijdelijke inhuur van communicatie advisering bij grote projecten € 100.000, voor ondersteuning bij WOB verzoeken € 25.000 en voor tijdelijke ondersteuning bij strategische ruimtelijke onderwerpen € 45.000. In de laatste drie gevallen wordt nog onderzocht of en hoe er een structurele oplossing kan worden gevonden.
Bovenstaande is in deze begroting verwerkt. Dit zorgt er voor dat de saldi in alle jaren veel lager uitkomen:

2022	2023	2024	2025
-€ 514.287	-€ 23.328	€ 281.273	€ 689.368

De financiële gevolgen van de septembercirculaire zijn van groot belang voor deze begroting. Door de stijging van de accressen, het bevriezen van de opschalingskorting, de ontwikkeling van de uitkeringsbasis en aanpassingen van de maatstaven ontstaan in alle jaren grote voordelen.
Het Rijk heeft na de arbitragezaak over de extra gelden voor Jeugdzorg veel extra geld toegezegd. Voorlopig is dat alleen voor 2022. Het nieuwe kabinet mag hier straks structurele

uitspraken over doen. In samenspraak met de provinciale toezichthouders is echter afgesproken dat de gemeenten in de komende jaren met maximaal 75% van de extra gelden rekening mogen houden. Daarbij gaat het voor Duiven om bedragen rond de € 1 miljoen. In eerdere begrotingen is reeds structureel rekening gehouden met de eerder incidenteel toegekende € 300 miljoen (voor Duiven: € 437.000) wat verrekend wordt met de extra gelden. Een voorlopige berekening is gemaakt op basis van de nu bekende maatstaven en verdelingen.
Het Rijk heeft in samenspraak met de VNG nog wel een aantal maatregelen benoemd die in mindering worden gebracht op de extra gelden. Een aantal daarvan is nog niet becijferd en kan nog aanvullende gevolgen hebben voor ons aandeel in de extra gelden. Uit voorzorg nemen we daarom een stelpost op voor maatregelen in de Jeugdzorg van € 300.000.
In de zomermaanden is ook nog volop doorgewerkt aan de herijking van het Gemeentefonds. Door de lobby van de grote gemeenten werd het eerste voorstel in januari 2021 van tafel geveegd maar inmiddels lijkt er langzaam maar zeker meer duidelijkheid te komen. De verwachting is dat in de meicirculaire 2022 de definitieve verdeling zal worden gepubliceerd. Vanaf 2023 wordt dit verwerkt in de ramingen. Duiven zal naar alle waarschijnlijkheid een nadeelgemeente zijn wat resulteert in een budgettaire afname van € 15 per inwoner. Dat betekent voor de jaren 2023 en verder een nadeel van € 375.000.
Door de stijging van de verwerkingskosten van het afval nemen de lasten voor een gemiddeld huishouden meer toe dan het inflatiepercentage. Door de OZB met slechts 1% in plaats van de 1,6% inflatie te laten stijgen is de stijging van de lastendruk voor een gemiddeld huishouden precies 1,6%. Dat levert echter wel een nadeel van € 36.000 op ten opzichte van de hiervoor berekende begrotingsresultaten.

Rekening houdend met bovenstaande leidt dit tot de volgende begrotingsresultaten:

2022	2023	2024	2025
€ 1.675.449	€ 815.493	€ 971.718	€ 1.451.932

Nieuwe belastingtarieven

Hieronder zijn de belastingtarieven voor het jaar 2022 vermeld. In het overzicht zijn, ter vergelijking, de tarieven voor 2021 opgenomen. De tarieven van de rechten, waaronder de leges en tarieven huur sportaccommodaties zijn uiterst divers en daarom niet opgenomen in het overzicht.

Belastingsoort	*Tarief 2022*	*Tarief 2021*
OZB eigenarenbelasting:		
- woningen, % van vastgestelde waarde	0,1379	0,1365
- niet-woningen, % van vastgestelde waarde	0,2033	0,2013
OZB gebruikersbelasting niet-woningen, % van vastgestelde waarde	0,1555	0,1540
Afvalstoffenheffing vastrecht	179,00	190,00
Afvalstoffenheffing variabel:		
- per lediging 140 liter container restafval	5,00	3,34
- per lediging 240 liter container restafval	8,90	5,75
- per storting ondergrondse container	1,40	1,14
Rioolheffing, per m3	1,79	1,76
Hondenbelasting:		
- 1e hond	66,53	65,48
- 2e hond	122,71	120,78
- 3e hond en volgende honden, per hond	178,89	176,07
- kennel	189,23	186,25

Toeristenbelasting:		
- hotel, hostel, pension en B&B	2,00	2,00
- kampeerterrein en camperplaats	1,10	1,10
Reclamebelasting, Centrum Duiven	750,00	750,00
Precariobelasting, per m1	-	2,27

In dit overzicht is de stijging van de OZB tarieven met 1% verwerkt conform argument 1.3.

Planning

15 november is de wettelijk verplichte aanleverdatum bij de Provincie voor de vastgestelde programmabegroting. Dit is de planning:

19 oktober 2021 : Ronde tafel/Politieke avond
09 november 2021 : Behandeling Gemeenteraad

Beoogd effect

In het kader van het budgetrecht van de raad moet de begroting ter vaststelling aan de gemeenteraad worden voorgelegd. Na vaststelling door de raad kan het college het voorgestane beleid tot uitvoering brengen.

Argumenten

1.1 De gemeente Duiven heeft een sluitende begroting.
Alle jaarschijven van deze begroting sluiten met een positief saldo. Natuurlijk speelt de uitkomst van de arbitragezaak over extra geld voor Jeugdzorg hierin een belangrijke rol. Maar ook de maatregelen uit de Koersnotitie die vorig jaar is vastgesteld hebben hierin een rol gehad. Ook de realisatie van de bezuinigingen uit het “Samen Sterk” project (€ 500.000) hebben er toe bijgedragen dat alle jaren een positief begrotingssaldo tonen.

1.2 Het weerstandsvermogen komt op orde.
Bij een maximaal risico is de ratio voor weerstandsvermogen van 1,19 voldoende. Dat betekent dat de stand van de Algemene Reserve per 1 januari 2022 voldoende is om het maximale risico, dat in de paragraaf Weerstandsvermogen is beschreven, op te kunnen vangen.
De ratio voor de solvabiliteit (de verhouding tussen eigen vermogen en vreemd vermogen) is nu 25,9% en stijgt in de komende jaren langzaam naar het gewenste niveau.

1.3 De lastendruk voor een gemiddeld huishouden stijgt met het inflatiepercentage.
In deze begroting is rekening gehouden met een inflatiepercentage van 1,6%. De verwerkingskosten voor afval stijgen echter meer dan 1,6%. Om de kostendekkendheid van deze tarieven te handhaven moeten bij stijgende verwerkingskosten de tarieven evenredig mee stijgen. Wel neemt het aantal aanbiedingen van de container per huishouden af. Gemiddeld bieden huishoudens nu 10 keer hun container aan. In totaal stijgt de lastendruk voor een huishouden met een woning met een WOZ-waarde van € 233.000, 140 m3 waterverbruik en 10 aanbiedingen van de afvalcontainer met 1,85%. Zie onderstaande berekening:

	OZB-eig.		afvalst.h.		rioolrecht		Totaal	
2021	318,05		223,41		246,40		787,86	
2022	323,13	1,60%	229,00	2,50%	250,34	1,60%	802,47	1,85%

Als we de lastendruk voor een gemiddeld huishouden exact met het inflatiepercentage willen laten stijgen is het OZB-tarief de enige knop waar we aan kunnen draaien. Een OZB-stijging van 1% in plaats van 1,6% levert een stijging van de gemiddelde lastendruk met 1,6% op. Zie hiervoor onderstaande tabel:

	OZB-eig.		afvalst.h.		rioolrecht		Totaal	
2021	318,05		223,41		246,40		787,86	
2022	321,13	1,0%	229,00	2,50%	250,34	1,60%	800,47	1,60%

De lagere stijging van de OZB opbrengst met 0,6% levert echter wel een structureel nadeel op van € 36.000.

1.4 Ten opzichte van vorig jaar is de onzekerheid t.a.v. onze begroting afgenomen.
Vorig jaar kon over een aantal onderwerpen alleen de laatste stand van zaken worden aangeven maar nog niet worden verwerkt in de begroting aangezien de besluitvorming nog niet was afgerond. Denk hierbij aan zaken als extra geld voor Jeugdzorg, uitkomsten van “Samen Sterk”, bijdrage VGGM, onderwijshuisvesting en ook de herverdeling van het Gemeentefonds. Inmiddels is dit afgerond en financieel verwerkt. In de komende tijd zal ook meer duidelijkheid komen over de structurele gevolgen van de coronacrisis en de financiële gevolgen van het woningbouwprogramma. Bovendien kan worden gefocust op het sluitend maken van het eerstvolgende begrotingsjaar aangezien deze begroting het eerste jaar sluitend presenteert en het daarom niet meer vereist is dat de daaropvolgende jaren structureel sluitend zijn. Al zal dat natuurlijk, in het kader van duurzaam financieel beleid, wel altijd het uitgangspunt zijn.

Kanttekeningen

1.1 Vaststelling van de begroting is het definitieve startpunt van de nieuwe cyclus.
Tot het moment waarop de gemeenteraad op 9 november de jaarschijf 2022 zal vaststellen is er nog niets definitief. In de voorliggende begroting zijn alle ambities, speerpunten en aanvullende wensen gehonoreerd. Het staat de raad vrij om daarin andere keuzes te maken.

1.2 De provincie corrigeert twee stelposten.
De provinciale toezichthouder heeft de concept-begroting inmiddels ook beoordeeld. Op 23 september is wethouder Goossen hierover in gesprek gegaan met gedeputeerde Markink. In het voorlopige oordeel heeft de toezichthouder al aangegeven dat zij de stelposten waarin we extra geld van het Rijk claimen voor compensatie voor de veranderde wetgeving rondom de abonnementstarieven en de duurzaamheidsmaatregelen niet zullen accepteren zolang deze nog niet door het Rijk zijn toegekend. Beide stelposten worden dan ook gecorrigeerd.

1.3 Er is geen ruimte voor OZB verlaging.
De jaarschijf 2022 sluit met een positief saldo. Na correctie van onze toezichthouder inzake de claim op de rijksgelden zien de saldi er als volgt uit:

Totaal	2022	2023	2024	2025
Saldo Begroting 2022-2025	**1.675.449**	**815.493**	**971.718**	**1.451.932**
Correctie provincie				
claim abonnementsgelden	-178.000	-178.000	-178.000	-178.000
claim klimaatgelden	-107.000	-107.000	-107.000	-107.000
Saldo Begroting 2022-2025 na correctie	**1.390.449**	**530.493**	**686.718**	**1.166.932**

Bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2021 zijn er een tweetal moties aangehouden die beiden over belastingverlaging gingen. Toegezegd is destijds om de gevolgen van een verlaging van de OZB en afschaffing van de hondenbelasting in beeld te brengen. Ieder % OZB verlaging kost ons structureel ongeveer € 60.000. In bovenstaand overzicht hebben we de OZB-tarieven met 1% laten stijgen (zie argument 1.3). Als we deze stijging niet toepassen levert dat een structureel nadeel van € 60.000 op. Een jaarlijkse verlaging van het OZB-tarief met 1,5% betekent een cumulatief nadeel van € 90.000. Dus in het eerste jaar € 90.000, in het tweede € 180.000, in het derde jaar € 270.000 en in het vierde jaar € 360.000.
De opbrengst van de hondenbelasting bedraagt ongeveer € 185.000. Afschaffing van de belasting zou aan de uitgavenkant een voordeel opleveren van € 5.000 vanwege lagere invorderingskosten en de niet meer noodzakelijke hondencontrole. Per saldo dus een structureel nadeel van € 180.000.
Er blijven voor de toekomst nog een aantal onzekerheden spelen. Wat gaat het woningbouwprogramma ons straks kosten? Hoe gaan de kosten in het Sociaal domein zich ontwikkelen? Wat zijn de structurele gevolgen van de Corona crisis? Het is van belang deze onzekerheden mee te nemen in de afweging om belastingen te verlagen of af te schaffen. Vooralsnog lijkt het ons raadzaam om deze maatregel pas in de volgende meerjarenbegroting te overwegen.

1.4 Met de structurele gevolgen van de coronacrisis is nog geen rekening gehouden.
Aangezien op dit moment de exacte gevolgen van de coronacrisis nog niet volledig kunnen worden ingeschat, is hiermee in deze begroting nog geen rekening gehouden. In het afgelopen jaar heeft het Rijk de gemeente met veel extra middelen ondersteund. In de komende tijd zal blijken wat de structurele effecten zullen zijn voor de samenleving en in het bijzonder voor onze gemeente.

1.5 De ramingen voor het Sociaal Domein zijn op hetzelfde niveau gehandhaafd.
Voor de kosten in het Sociaal Domein hebben we geen volumestijgingen doorgerekend. Wel is rekening gehouden met het verlagen van de abonnementstarieven en de aanzuigende werking hier van conform de ramingen in de jaarschijf 2021.

1.6 Jeugdzorg kan in de komende jaren voor extra kosten gaan zorgen.
In deze begroting zijn de extra gelden die we voor de jeugdzorg krijgen opgenomen. We hebben daarbij wel enige voorzichtigheid in acht genomen. Voor de jaren 2023 tot en met 2025 is een stelpost opgenomen van 75% van de nog toe te kennen bedragen. Bovendien hebben we een bedrag van € 300.000 opgenomen als stelpost om de maatregelen die het Rijk de gemeenten heeft opgelegd te kunnen bekostigen. Of die stelpost voldoende zal zijn moet nog blijken. De mogelijkheid bestaat dat er in de komende jaren meer kosten voor rekening van onze gemeente komen. Voorlopig gaan we er echter van uit dat deze stelpost toereikend is.

Financiële paragraaf

Het totaalbeeld van deze begroting nog een keer in 1 overzicht:

Totaal	2022	2023	2024	2025
Saldo voor de Voorjaarsnota	302.991	904.197	1.852.242	1.874.742
Mutaties 2021	175.516	586.096	812.589	1.178.753
Saldo na Voorjaarsnota	**127.475**	**318.101**	**1.039.653**	**695.989**
Nieuwe beleidswensen 2022-2025				
Totaal van de speerpunten	190.799	165.742	165.742	165.742
Aanvullende wensen	303.250	93.625	93.625	93.625
Saldo na honoreren alle wensen	**-366.574**	**58.734**	**780.286**	**436.622**
Moties				
duivenpost publicaties	-10000	-10000	-10000	-10000
Uitbreiding griffie	-15000	-15000	-15000	-15000
Saldo na Voorjaarsnota	**-391.574**	**33.734**	**755.286**	**411.622**
Aanpassingen voorcalculaties:				
Vrijval stelpost prijsstijgingen	255738			
Overigen	69395	80284	-55689	696070
Saldo na inbrengen cijfers	**-66.441**	**114.018**	**699.597**	**1.107.692**
Ontwikkelingen na VJN				
Onderwijshuisvesting (incl bijdrage scholen)	-130.000	-4.500	-285.478	-285.478
Verduurzamen scholen	-53.546	-53.546	-53.546	-53.546
Verordening Individuele studietoeslag	-36.300	-36.300	-36.300	-36.300
Doelgroepenvervoer	pm	pm	pm	pm
Verhoging tarieven groepsbegeleiding Wmo	-27.000	-27.000	-27.000	-27.000
Verhoging tarieven jeugdbescherming	-16.000	-16.000	-16.000	-16.000
wk volleybal	-15000			
Communicatie projecten	-100000			
Uitbreiding strategische denk- en doekracht	-45.000			
Ondersteuning WOB-verzoeken	-25000			
Saldo Begroting 2022-2025	**-514.287**	**-23.328**	**281.273**	**689.368**
Extra gelden Jeugdzorg	1.726.218	1452000	1363500	1257000
Reeds meegenomen 300 mln		-437.000	-437.000	-437.000
Maatregelen Jeugdzorg (incl pm posten)	-300000	-300000	-300000	-300000
Herverdeling Gemeentefonds (-€ 15 per inwoner)		-375000	-375000	-375000
Septembercirculaire 2021	799518	534821	474945	653564
Stijging lastendruk inflatieneutraal	-36000	-36000	-36000	-36000
Saldo Begroting 2022-2025	**1.675.449**	**815.493**	**971.718**	**1.451.932**
Correctie provincie				
claim abonnementsgelden	-178.000	-178.000	-178.000	-178.000
claim klimaatgelden	-107.000	-107.000	-107.000	-107.000
Saldo Begroting 2022-2025 na correctie	**1.390.449**	**530.493**	**686.718**	**1.166.932**

Ons voorstel is om het overschot in 2022 van € 1.675.449 te storten in de Algemene Reserve en de intentie uit te spreken om de overschotten in de jaarschijven 2023 t/m 2025 ook in de Algemene Reserve te storten.
De stand van de Algemene Reserve zal zich dan als volgt ontwikkelen:

1-1-2021	€ 9.458.916
1-1-2022	€ 7.351.055
1-1-2023	€ 9.026.504
1-1-2024	€ 9.841.997
1-1-2025	€ 10.813.715
1-1-2026	€ 12.265.647

De daling van de stand van de Algemene Reserve in 2021 wordt verklaard door onttrekkingen voor de dekking van de kosten voor de implementatie van de Omgevingswet, de bestuursopdracht RSD en het versnellen van de woningbouw. Verder is er geld uit de Algemene Reserve onttrokken voor de aankoop van grond op de Biezenkamp.

Participatie en communicatie

N.v.t.

Intergemeentelijke samenwerking

N.v.t.

Bijlagen

201528905 Raadsbesluit Meerjarenbegroting 2022-2025
201530513 Concept-Meerjarenbegroting 2022-2025

Duiven, 28 september 2021

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester